NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok V. Kraków, niedziela 20 sierpnia 1922. Nr. 223.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.125
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 40 M.

Prenumerata: w Krakowie cr wincyi mies. 930 kwart. 2790 — M
w Krakowie z odnoszeniem do domu 1050·— „ 3150·— „
Na prowincyi: z przesyłką poczt. 1150·— „ 3450·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową 1600·— „ 4800·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 20·— Mk. wiersz milimetr. 1-szpalt. Mk 25. Nadesłane Mk 65·—. Wiersz milimetrowy 1 szp. w tekście Mk 85·—. Wiersz milimetr. 1 szp. na I. stronie 100 Mk Gratulacye 800 Mkp. — Ceny ogłoszeń zagr. o 100% droższe

Dekret Nacz. Państwa o rozpisaniu wyborów ogłoszony.

Warszawa. PAT. Na mocy art. 117 par. 13 ustawy II ordynacyi wyborczej do sejmu, zawartej w ustawie z dnia 28 lipca 1922 (Dz. ust. Rpp. Nr. 66 poz. 590), artykułu 9 ordynacyi wyborczej do senatu, zawartej w ustawie z dnia 28 lipca 1922 (Dz. ust. Rpp. Nr. 66 poz. 591) oraz uchwały sejmu ustawodawczego z dnia 28 lipca 1922 (Dz. ust. Rpp. Nr. 66 poz. 592), zarządzam wybory do sejmu i do senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Głosowanie do sejmu ma się odbyć dnia 5 listopada 1922, głosowanie do senatu dnia 12 listopada 1922.

Czynności wyborcze mają być wykonane w terminach oznaczonych w załączonym do niniejszego dekretu kalendarzu wyborczym.

Dan w Warszawie dnia 18 sierpnia 1922.
Naczelnik państwa (—) **Piłsudski.**
Prezydent ministrów (—) **Nowak.**
Minister spraw wewnętrznych (—) **Kamiński.**
Minister sprawiedliwości ((—) **Makowski.**

Kalendarz wyborczy.

Warszawa. PAT. Kalendarz wyborczy obejmuje następujące daty, które oznaczają ostatni termin dla poszczególnych czynności wyborczych. Wszystkie terminy dotyczą zarówno wyborów do sejmu, jak i do senatu. **Dnia 26 sierpnia:** Ośm najliczniejszych klubów przedstawia generalnemu komisarzowi wyborczemu 8 członków państwowej komisyi wyborczej i tyluż ich zastępców (rat. 17 ust. I i art. 18). **Dnia 28 sierpnia:** Generalny komisarz wyborczy na wniosek prezesa właściwego sądu mianuje przewodniczących okręgowych komisyj wyborczych. **Dnia 30 sierpnia:** Generalny komisarz wyborczy ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym nominacye prezesów okręgowych komisyj wyborczych i ich zastępców. Wojewoda (komisarz rządu) ogłasza nominacye członków okręgowych komisyj wyborczych przez niego mianowanych. Rady miejskie i sejmiki, względnie zgromadzenia przełożonych gmin dokonywują wyboru członków okręgowych komisyj wyborczych, o czem zawiadamiają przez okręgowych komisarzy wyborczych.

Dnia 1 września: Przewodniczący okr. komisyi wyb. ogłasza skład okręg. komisyi w wojewódzkim dzienniku. Rada gminna wybiera trzech członków obwodowej komisyi wyborczej. **Dnia 7-go września:** Prezes okręgowej komisyi wyborczej zawiadamia naczelnika gmin o składzie obwodowych komisyj wyborczych i podaje o tem do publicznej wiadomości. Naczelnicy gmin, prezydenci, burmistrze, wójtowie, zarządcy obszarów dominialnych, sporządzają dla każdej miejscowości spis wyborców w trzech egzemplarzach. **Dnia 8 września:** Naczelnik gmin przysyła trzy egzemplarze spisu wyborców przewodniczącemu obwodowej komisyi wyborczej.

Dnia 15 września: Obwodowy komisarz wyborczy wykłada spisy do publicznego przeglądu. **Dnia 28 września:** Ostatni dzień wyłożenia spisu do przeglądu i zgłaszanie państwowych list kandydatów. **Dnia 30 września:** Ostatni termin wnoszenia reklamacyj do komisyj wyborczych przeciw pominięciu w spisie lub wpisaniu nieodpowiedniem.

Dnia 5 października: Ostatni termin zgłaszania sprzeciwów przeciw reklamacyom o wykreśleniu ze spisów. **Dnia 6 października:** Kandydaci list państwowych składają na ręce przewodniczącego komisyi wyborczej oświadczenie o zgodzie na ubieganie się o mandat. **Dnia 8 października:** Zgłaszanie okręgowych list kandydatów. **Dnia 18 października:** Komisarze obwodowi przyjmują sprzeciwy przeciw wykreśleniu z list i przesyłają do okręgowych komisyj wyborczych. **Dnia 16-go października:** Pełnomocnicy okręgowej listy kandydatów składają na ręce przewodniczącego okręgowej komisyi wyborczej oświadczenie o przyłączeniu okręgowych list wyborczych do list państwowych. **Dnia 23 października:** Przewodniczący okręgowej komisyi wyborczej wykłada ustalony spis wyborców do publicznego przeglądu. **Dnia 28 października:** Ostatni dzień powtórnego wyłożenia spisu wyborców.

Dnia 5 listopada: Głosowanie do sejmu.

Dnia 12 listopada: Głosowanie do senatu.

Dnia 8 listopada: Posiedzenie okręgowych komisyj wyborczych celem ustalenia wyników wyborów do sejmu. **Dnia 15 listopada:** Posiedzenie okręgowych komisyj wyborczych celem ustalenia wyniku wyborów do senatu.

* * *

Przygotowania wyborcze wrą.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. (M.) N. Z. L., Stronnictwo katol. ludowe i Polski Związek Kresowy utworzyły wspólny komitet wyborczy pod nazwą „Polskie Centrum“.

* * *

Warszawa. (M.) Wczoraj odbył się tutaj zjazd Naczelnej Rady Zjednoczenia Mieszczańskiego w sprawie akcyi wyborczej.

* * *

Warszawa. (M.) W ciągu dnia wczorajszego i dzisiejszego w gmachu Sejmu odbywały się obrady głównego Zarządu P. S. L. (Piast). Obrady dotyczyły akcyi wyborczej i przygotowań do niej.

* * *

Warszawa. (M.) Członkowie klubu Stapińskiego, pp. Patek, Sejb i Bochenek, zgłosili przystąpienie do klubu Wyzwolenie. Wystąpienie tych trzech posłów jest rezultatem akcyi p. Stapińskiego, zmierzającej do utworzenia wspólnego stronnictwa z „Piastem“, czemu część stronnictwa PSL. (lewica) zdecydowanie się przeciwstawiła.

W ostatnim numerze „Przyjaciela Ludu“ zapowiada p. Stapiński między innemi, że osobiście ani do Sejmu ani do Senatu kandydować nie zamierza.

Funt szterling — 280.000.

Kraków, 19 sierpnia.

(sn) Oczywiście mowa tu o Austryi! Waluta kraju tego, która przez długi czas balansowała, jak na ostrzu miecza na setnych ułamkach franka szwajcarskiego, spadła wczoraj jeszcze poniżej tej miary. Na wyrażenie kursu korony austryackiej w Zurychu nie wystarczają ułamki dziesiętne, lecz trzeba wziąść do pomocy jeszcze zwykłe ułamki. Siedem ósmych centima za 100 koron, to kurs, który nazwać należałoby humorystycznym, gdyby nie kryła się za nim bezbrzeżna wprost tragika ginącego narodu. Widzieć dno otchłani, w którą wpychają go nieubłagane prawa ekonomiczne, i napróżno szukać ratunku u siebie i u sąsiadów, oto nieuchronny los tego szczątku potężnego jeszcze przed kilku laty państwa.

W otchłań tą stacza się Austrya już od szeregu miesięcy. Przyszła ona na świat obarczona wadami, które czyniły ją niezdolną do życia, nawet gdyby nie próbowano jej narzucić odszkodowań wojennych i nie dokuczano jej większemi i mniejszemi szykanami. Państwo o stałe biernym bilansie handlowym i płatniczym, państwo które zawsze więcej będzie przywozić, niż wywozić, bo niema ani dość obfitych bogactw naturalnych, ani żniw wystarczających na własne potrzeby, ani wierzytelności zagranicą, państwo takie utrzymać się może na powierzchni tylko tak długo, jak długo zagranica przyjmuje jeszcze, choćby po minimalnym kursie jej papierową walutę i jak długo ten lub ów z niedawnych zwycięzców, litując się nad jego losem, rzuci mu z łaski ochłap w postaci kilkunastu milionów franków, czy lirów. Jałmużna ta, przeliczona na korony, wydaje się dobrodusznym Wiedeńczykom bezcennym skarbem, a że mimo wszystko zdołali oni jakoś zachować swój optymizm, po każdej takiej „zaliczce" odżywa w nich nadzieja, że teraz wreszcie będzie można doprowadzić finanse do porządku i utrzymać spadającą na łeb koronę.

Niedawno temu po otrzymaniu kredytu francuskiego i angielskiego w takim przystępie optymizmu ułożono i uchwalono obszerny plan finansowy, obejmujący szereg reform skarbowych i wprowadzono komisyę oszczędnościową dla skontrolowania budżetu i kreślenia w nim koniecznie niezbędnych pozycyi. Wkrótce jednak rozwiały się wszystkie iluzye. Zanim jeszcze parlament zdążył uchwalić wszystkie w skład planu wchodzące ustawy, nadszedł krach wywołany odrzuceniem w Londynie prośby Austryi o kredyt 15 milionów funtów szterlingów. Oczom Wiedeńczyków przedstawiła się ta suma, jako skarb bajoński, bo też przy obecnym kursie korony jest to 4,240 miliardów. Przed wojną byłoby to tylko 360 milionów koron, a więc kwota, którą nieraz przewyższały pożyczki poszczególnych większych miast. Dziś widziano w niej ostatnią deskę ratunku dla całego państwa. Niestety państwom zachodnim sprzykszyło się już ciągłe żebranie Austryi o pomoc, to też dla braku chętnych wierzycieli użyto zwyczajnego już wybiegu, odsyłając sprawę do Ligi Narodów. Wprawdzie już 20 bm. ma się odbyć zebranie Ligi Narodów, decyzya zatem mogłaby zapaść szybko, niewiele jednak może Austrya od niej oczekiwać. Główna przeszkoda — brak państw czy osób, które zechciałyby temu nieuchronnemu bankrutowi a fond perdu coś „pożyczyć" — istnieć będzie nadal. Liga Narodów wyśle conajmniej jakąś komisyę do Wiednia, celem zbadania sprawy na miejscu lub też w inny sposób osłodzi Austryi tę bolesną pewność, że z nikąd nie może się spodziewać ratunku.

Położenie Austryi jest zatem istotnie i dosłownie bez wyjścia. Do niedawna jeszcze tak popularne i pożyteczne, jako straszak na koalicyę hasło przyłączenia do Niemiec straciło dziś zupełnie swą wartość realną. Nawet fanatyczni jego propagatorzy, nacyonaliści niemieccy nie próbują go obecnie wysuwać, gdyż przyłączenie się do Niemiec, których sytuacya gospodarcza coraz szybciej upodabnia się do austryackiej i które w dodatku są politycznie wysoce zagrożone, położenia nie poprawiłoby lecz raczej pogorszyło. Rząd austryacki uciekł się, jak donoszą ostatnie telegramy do innego kroku, który nosi na sobie wszelkie znamiona rozpaczy, który jednak rozwiązaniem sytuacyi ani też drogą do takiego rozwiązania nie jest. Jest to ultimatum, grożące, że jeżeli w ciągu 14 dni nie otrzyma Austrya przynajmniej obietnicy pomocy finansowej, to obecny rząd poda się do dymisyi a żadna partya nie przyjmie na siebie odpowiedzialności za utworzenie nowego rządu. Jest to istotnie wypadek w historyi świata nieznany, aby państwo jakieś napraszało się expressis verbis, by je obcy wzięli w opiekę; krok ten maluje też dostatecznie stan psychiczny, w jaki zagnała kierowników Austryi postępująca katastrofa gospodarcza. Szczytem tragizmu jest, że żadne z państw, które wszak zwyczajnie tak chętnie korzystają z wszelkiej okazyi do rozszerzenia terytoryalnego swych wpływów a nawet bardzo często okazye takie stwarzają, w tym wypadku tej nie przyjmie. Nie przyjmie go również Liga Narodów, bo byłby to ciężar, pod którym słaba i nadwątlona już wielu wstrząśnieniami jej egzystencya załamać musiałaby się zupełnie.

Pisma wiedeńskie, mimo rozpaczliwych wyrzutów pod adresem Europy, nie tracą jednak w tej sytuacyi panowania nad sobą. Omawiają one dalej, choć już bez przesadnych nadziei projekt stworzenia nowego banku emisyjnego, zalecają podwyższenie pożyczki przymusowej do wysokości conajmniej obiegu banknotów, tj. 830 miliardów, ściągnięcie dewiz i papierów wartościowych od krajowych ich posiadaczy wreszcie sprzedaż gobelinów i innych skarbów sztuki, które pozostały jeszcze po cesarskim Wiedniu, a których z pietyzmu i ze wstydu dotychczas nie sprzedano. Wszystkie te środki zaleca się jednak już bez przekonania, jakby z obowiązku tylko, byle uspokoić, jak długo się da publiczność i nie dać jej odczuć, że państwo znalazło się w sytuacyi, z której niema wyjścia.

Próżnem byłoby gubić się w domysłach, co stanie się z Austryą, jeżeli państwa Europy nie przyjdą jej z pomocą lub jeśli pomoc ta, jak dotychczas, okaże się niewystarczającą. Chaos rosyjski do pewnego stopnia ilustruje nam los, jaki czeka Austryę. Mimo wszystkich analogii są jednak w sytuacyi tych dwu państw zasadnicze różnice i to... na niekorzyść Austryi i cywilizacyi europejskiej. Rosya jest krajem z natury bogatym — Austrya ma tylko złoża rudy żelaznej a węgiel nawet musi sprowadzać. Rosya jest krajem rolniczym — Austrya zaś krajem przemysłowym, o ludności robotniczej, skupionej w jednem centrum, wreszcie Rosya leży daleko na skraju Europy — Austrya zaś leży w samym jej środku. Wszystkie te różnice sprawiają, że nastanie stosunków bolszewickich w Austryi groziłoby cywilizacyi europejskiej następstwami o wiele gorszemi, niż rządy sowietów w Rosyi. A jednak groźba ta wisi nad nami, jak miecz Damoklesa i lada poryw rozpaczy zerwać może cieniutki włos, na którym miecz ten zawisł i pchnąć proletaryat wiedeński do czynów, wobec których pamiętne zajścia z 1-go grudnia będą tylko niewinną zabawką.

Wiedeń. PAT. Wczorajsza rada ministrów zajmowała się wynikami konferencyi londyńskiej, oraz warunkami anglo-austryackiego banku co do udziału tegoż w subskrypcyi austryackiego banku emisyjnego. Rada ministrów akceptowała kroki podjęte przez kanclerza, celem załatwienia sprawy kredytu przez Ligę Narodów.

Oddzielne rokowania sowietów z Francyą.

Paryż. (AW). „Temps" donosi, że poseł francuski Herriot, prof. Nansen, Cziczerin i Litwinow zjadą się dnia 3 września br. we Freiburgu, celem omówienia sposobu uregulowania politycznych i gospodarczych stosunków między Francyą a sowietami, którzy wystąpią teraz z odmiennemi propozycyami od tych, które przedłożyli w Genui.

Konflikt między Bawaryą a Berlinem znowu zaostrza się.

Berlin. (AW). Położenie wewnętrzne polityczne w Rzeszy zaostrzyło się z powodu wypadków w Bawaryi. Rząd bawarski zawarł ugodę z rządem berlińskim nie licząc się z oporem, jaki napotka we własnym obozie, a mianowicie nie liczono się z zasadniczym oporem radykałów prawicy. Skutki już się okazały z 3 stronnictw koalicyjnych bawarskich Mianowicie niemiecko-narodowe stronnictwo środka uznało umowę Lerchenfelda z gabinetem berlińskim za nie do przyjęcia. Stronnictwo chłopskie domaga się także różnych zmian w tej ugodzie, tak, że rozstrzygnięcie znajduje się w ręku stronnictwa bawarskiego ludowego, które jednak skłania się także coraz więcej ku prawicy. W razie gdyby do dnia dzisiejszego jeszcze sytuacya się nie wyjaśniła ma ustąpić hr. Lerchenfeld albo rozwiązać sejm bawarski. Zaostrzyłoby to niesłychanie stosunki wewnętrzne polityczne w Niemczech.

Monachium. PAT. (WBK). „Münnchester neuste Nachrichten" donoszą, że położenie w Bawaryi pogorszyło się, gdyż wczoraj do sejmu przybyła delegacya przywódców stronnictw politycznych z oświadczeniem, że odrzuca postanowienia układu berlińskiego między rządem bawarskim a rządem rzeszy.

Monachium. PAT. Tutejsze koła polityczne przewidują dwie ewentualności: Albo przesilenie ministeryalne, albo też rozwiązanie sejmu bawarskiego, a to ze względu na stanowisko grup większości coraz więcej wrogich kompromisowemu załatwieniu sprawy ustawy o ochronie republiki. W kwestyi tej „Germania" pisze: ‚, Sposób, w jaki żywioły reakcyjne usiłują wyzyskać obecną trudną sytuacyę napełnia oburzeniem serca wszystkich Niemców.

Co będzie przedmiotem obrad konfer. państw „małej ententy"?

Zagrzeb. (AW). „Agramer Tagblatt" pisze z okazyi spotkania się polityków Małej Ententy w Marienbadzie. W pierwszej linii rokować będą politycy w sprawie konwencyi militarnej i traktatów handlowych, które w dotychczasowej redakcyi okazały się niewystarczające. Ważność konwencyi militarnej z Czechosłowacyą objawiła się w czasie ostatniego powrotu śp. Karola na Węgry. Spodziewany jest przyjazd polskiego delegata, zadto przyjętoby do Małej Ententy Grecyę.

Zadania małego kongresu syońskiego.

II.*)

Kraków, 18 sierpnia.

Dodatnie zatem strony, któremi egzekutywa **będzie** mogła wykazać się przed Małym Kongresem w dziedzinie polityki międzynarodowej są w rezultacie tak znaczne, że stanowczo przeważają braki.

Inaczej nieco przedstawia się rezultat w drugiej dziedzinie politycznej, wewnętrzno-palestyńskiej.

Stosunek organizacyi syońskiej do rządu palestyńskiego i naodwrót w istotnych punktach, tj. w dziedzinie imigracyi i administracyi nie uległ od czasu Kongresu zmianom na lepsze.

Stan sprawy imigracyjnej charakteryzują w tej chwili następujące enuncyacye Churchilla i Herberta Samuela.

Churchill w deklaracyi swej będącej odpowiedzią do org. syońskiej a zamieszczonej w księdze białej o materyi tej powiedział:

„Celem przeprowadzenia polityki rządu jest rzeczą konieczną, by żydowskie społeczeństwo w Palestynie było w stanie powiększyć się drogą imigracyi. Ta imigracya nie może przybrać takich rozmiarów, by mogła przekroczyć każdorazową gospodarczą pojemność kraju. Jest rzeczą istotną, by otrzymano w tym względzie gwarancye, że imigranci nie będą ciężarem ludności palestyńskiej i że nie pozbawią zatrudnienia żadnego odłamu ludności. Dotąd imigracya warunki te spełniła".

W mowie swej podczas debaty w Izbie Gmin Churchill użył zwrotu:

„Nie ulega wątpliwości, że w Palestynie jest miejsce na rozwinięcie jeszcze większej energii i inicyatywy, o ile przyjdzie tam kapitał i inne potrzebne siły".

Dnia 17 lipca Herbert Samuel, natychmiast po powrocie do Palestyny (było to 7 dni przed ratyfikacyą mandatu) na posiedzeniu „Rady Przybocznej" (Advisory Council) wygłosił dłuższe programatyczne przemówienie, którego cel polityczny polegał na uspokojeniu Arabów. W przemówieniu tem Herbert Samuel powiedział:

„Zatwierdzenie mandatu nie pociągnie za sobą żadnych zmian, ani w obecnej administracyi kraju, ani też w ustawach odnoszących się do imigracyi. Zatwierdzenie mandatu pociągnie natomiast za sobą utworzenie Rady Ustawodawczej (Legislalitwe Assembly), która składać się będzie w większości (12 na 22) z wolno przez ludność wybranych członków. **Jest przewidzianem, by połowa tych wybranych członków utworzyła specyalny Komitet,** w tym celu, by pracować razem z rządem w nadzorowaniu przeprowadzenia ustaw imigracyjnych. W tym związku chciałbym zauważyć, że ograniczenia imigracyi, wprowadzone w życie niedawno temu z powodu znacznego bezrobocia w kraju, obecnie jeszcze w pełni obowiązują. Ponieważ zezwolenia na przyjazd dla imigrantów bywają w regule udzielane kilka miesięcy przed ich faktycznem przybyciem, więc trzeba pewnego czasu, aż takie zmiany wejdą w życie. Ponieważ imigracya regulowaną jest w stosunku do gospodarczej pojemności kraju, to, jeśli dobrobyt kraju i jego przemysł się wzmoże — jak się można spodziewać i jak należy tego oczekiwać — **imigracya zostanie proporcyonalnie zwiększoną; jeśliby jednak to się okazało, to musi być utrzymaną na niskim poziomie.**

W części pokrywa się z powyższą enuncyacyą Herberta Samuela, a w części wyraża stanowisko liberalniejsze list Churchilla, który znajduje się w „Księdze Białej" (rozdz. 9.), jako odpowiedź Churchilla do delegacyi arabskiej.

Czytamy tam:

„Churchill jest zdania , że wszystkie sprawy, które odnoszą się do polityki rządu w sprawie imigracyi muszą być wyjęte z pod dyskusyi Rady Ustawodawczej a Wysoki Komisarz ma o nich rozstrzygać ze swą Radą po porozumieniu się z rządem Jego król. Mości. Imigracya jest sprawą obchodzącą wszystkie odłamy ludności, tak, że lepiej jest traktować ją odrębnie i stworzyć dla niej osobny aparat by przezeń sprawa ludności palestyńskiej była sirzeżoną także poza zewnętrzną sferą wpływów rządu".

System, który minister dla kolonii uważa za dobry i odpowiadający obranemu celowi polega na stworzeniu Komitetu Imigracyjnego który składać się ma z przedstawicieli wszystkich partyi w Palestynie i ma być dodanym Wysokiemu Komisarzowi,, jako ciało doradcze. Opinia org. syońskiej komunikowaną będzie Wysokiemu Komisarzowi przez jej zastępcę. We wszystkich sprawach, gdzie się wyłonią zasadnicze różnice, istotne punkty, które stają się powodem tych różnic podane będą Rządowi J. K. M., w celu rozstrzygnięcia".

Z wszystkich tych enuncyacyi nie trudno przy dokładnem wczytaniu się w każde zdanie wyłuskać stan sprawy imigracyjnej. Wynika z nich, że

1) przy obecnym napływie kapitału żydowskiego z kraju niema widoków, by dozwolono imigracyi większej ponad normę obecną, tj. przeciętnie koło 500 imigrantów miesięcznie.

2) że wola rządu do powiększenia imigracyi jest wprawdzie zdecydowaną lecz uzależnioną od ofiar żydowskich, od czynu, a nie od uchwał gołosłownych i żądań zjazdów".

3) że udało się org. syoń. wyłączyć sprawę imigracyi z pod kompetencyi Rady Ustawodawczej, w której na 12 wybranych członków będzie przynajmniej 9 Arabów (ilu ich będzie na 10 nominowanych — nie wiadomo).

4) że Komitet imigracyjny (co do składu jego widać pewną dywergencyę między oświadczeniem Herberta Samuela a enuncyacyą Churchilla z Księgi Białej) będzie miał charakter jedynie doradczy, co również nie jest bez związku z żądaniami Egzekutywy syońskiej.

Statystyka ostatnich miesięcy wykazuje, że obecne uciążliwe ograniczenia, domagające się indywidualnego zezwolenia na przyjazd do Palestyny pociągają za sobą spadek imigracyi (kwiecień 880, maj 779, czerwiec 530, lipiec 453), tem bardziej nieunikniony, że spadek waluty polskiej jest coraz większy.

Jakże wobec tego stanu rzeczy winien zachować się Mały Kongres?

Dr. I. Schwarzbart.

*) Patrz „Nowy Dziennik" nr. 221.

ZE SPRAW ŻYDOWSKICH.

Co naród żyd. stworzył w Palestynie w ostatnich 4 latach?

II.*).

WYCHOWANIE.

Szkolnictwo, utrzymywane przez Organizacyę Syońską obejmuje:

53 ogrodów dziecięcych,
65 szkół ludowych,
12 szkół średnich i seminaryów nauczycielskich.
7 szkół zawodowych, razem 137 szkół.
Ilość nauczycieli 505.
Ilość uczniów 13.000.

Językiem wykładowym we wszystkich szkołach jest język hebrajski. Budowa techniki żydowskiej w Hajfie będzie ukończona w ciągu bieżącego lata.

Kamień węgielny pod uniwersytet hebrajski położono na górze Colim w r. 1918.

Budżet szkolny Org. Syońskiej za rok bieżący wynosi 128,000 funtów ang.

Utrzymanie całego żydowskiego szkolnictwa w Palestynie kosztowało w roku ubiegłym 150,000 funt. ang.

Subwencya Organizacyi Syońskiej wyniosła okolo 110,000 funt. ang.

Opłaty szkolne i lokalne subwencye 21.000 funt. ang.

Subwencya rządu 2,657 funt. egipskich.

STOSUNKI SANITARNE.

Syońskie towarzystwo sanitarne „Hadassa" kieruje akcyą sanitarną w 5 miastach, 22 koloniach i obozach robotników. Udziela pomocy lekarskiej imigrantom, ma nadzór lekarski nad szkolami. „Hadessa" ma pod swym zarządem:

17 szpitali, poliklinik, stacyi opatrunkowych i laboratoryów.

DZIAŁALNOŚĆ „HADASSY" W CIĄGU 2 LAT.

9,000 pacyentów.
150,000 chorych w poliklinikach.
750,000 chorych zbadano w klinikach
123,000 chorych zbadano w mieszkaniach pryw.
55,000 obserwacyi laboratoryjnych.

Szpitale i kliniki są otwarte dla wszystkich bez różnicy wyznania i narodowości. Roczny budżet „Hadassy" wynosi 100,000 funtów.

KOLONIZACYA MIEJSKA.

Kredytu budowlanego w sumie 55,000 funtów udzieliły syońskie instytucye finansowe oraz Keren Hajesod, w Jaffie, Jerozolimie i Tyberyadzie. Około 500 domów wybudowano w Tel Awiw. Obecnie przystąpi się do budowy kilkuset domów w Jerozolimie, Haifie i Tyberyadzie.

INSTYTUCYE FINANSOWE.

Żydowski Bank Kolonialny w Londynie, centralna instytucya finansowa ruchu syońskiego, posiada wpłaconego kapitału 380,000 funtów. Depozyty Banku w roku 1921 wynosiły 870,000 funtów.

W roku 1920 i 1921 Bank Kolonialny udzielał dywidendy pięcioprocentowej.

Anglo Palestina Company w Jaffie, filia Żyd. Banku Kolonialnego w Palestynie, powiększyła swój kapitał ze 100,000 funtów (w r. 1919) na 300.000 funtów. Depozyty Towarzystwa wzrosły z 750,000 (w r. 1919) na 875,000 funtów (w r. 1921). W roku 1921 czysty dochód Towarzystwa wynosił 25,000 funtów. Dywidendy wypłacano, jak przed wojną, 4 proc.

A. P. C. z jej 6 oddziałami jest najważniejszym zakładem kredytowym dla handlu i przemysłu żydowskiego w Palestynie. A. P. C. udziela kolonistom krótkoterminowych pożyczek na zasiewy.

Powszechny bank hipoteczny w Palestynie został niedawno temu założony z kapitałem 50.000 funtów. Wydaje on obligacye 6-cio i 7-io procentowe, zabezpieczone hipotekami. Keren Hajesod przejmuje obligacye banku w wysokości 50,000 funtów.

KAPITAŁ PRYWATNY W HANDLU I PRZEMYŚLE.

W ciągu ostatnich trzech lat powstało ponad 50 przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych z łącznym kapitałem 1,000.000 funtów. 72 proc. zarejestrowanych towarzystw z ogr. poręką stanowią towarzystwa żydowskie. Z kooperatyw wszystkie zarejestrowane są żydowskie.

NA CO OBRÓCONO FUNDUSZE PALESTYŃSKIE?

(Kwiecień 1918 — marzec 1922).

a) kolonizacya wiejska 220,000 funt. eg.
b) zakupno ziemi, amelioracya i zalesienie przez Ż. F. N. 330,000 funt. eg.
c) roboty publiczne, inwestycye, kredyty 102,000 funt. eg.
d) kolonizacya miejska (wraz z budową domów) 79,000 funt. eg.
e) wychowanie i kultura 341,000 funt. eg.
f) zdrowotność 356,500 funt. eg.
g) imigracya i opieka społeczna 148,000 funt. eg.
h) instytucye narodowe 74,000 funt. eg.
i) administracya i zarząd 113,000 funtów eg., razem 1,764,000 funtów egip.

Nadto inwestycye w kapitałach dla instytucyi finansowych, a więc — A. P. C. Ogólny Bank hipoteczny, Bank robotniczy w sumie 280,000 funt.

Łączna suma inwestycyi Keren Hageluła, Ż.F.N., Keren Hajesod i banków żydowskich wynosi ponad 2,000.000 funtów.

W sumę tę nie wliczono 1,000,000 funt. inwestycyi kapitału prywatnego w handlu i przemyśle.

*) Patrz „N. Dz." nr. 222.

w rolnictwie, oraz wydatki „Ica" i funduszów ratunkowych.

Ogółem wynoszą inwestycye żydowskie w Palestynie w okresie czteroletnim 1918—1922

ponad 4,000,000 funtów.

* * *

Żydowska praca kolonizacyjna w Palestynie bez ogólnego funduszu narodowego skazana jest na zagładę.

Anglia i kolonie brytyjskie popierają imigracyę, podobnie Niemcy i Włochy zasilają swą kolonizacyę środkami państwowymi.

Tak samo i narodowi żydowskiemu konieczny jest dla odbudowy własnej ojczyzny w Palestynie potężny, narodowy fundusz kolonizacyjny.

A tym jest Keren Hajesod, fundusz odbudowy Palestyny.

Keren Hajesod jest najdonioślejszym instrumentem finansowym dla kolonizacyi Erec Izrael.

Keren Hajesod stwarza podstawę kredytu dla wszystkich gałęzi pracy kolonizacyjnej, którym przedewszystkiem niezbędna jest pomoc państwa.

Przez udział swój w przedsiębiorstwach, przynoszących zyski daje Fundusz Podwalin gwarancyę ich narodowego charakteru.

Wpłacajcie dziesięcinę! Opodatkowujcie dobrowolnie wasze dochody i stan posiadania na rzecz Funduszu Podwalin!

Naród żydowski walczy o swój byt, o swój honor i wolność.

Gdzież udział wasz w jego ostatnim boju?

ZE SPRAW PALESTYNSKICH.

Porozumienie z grupą Sonnenfelda

Jerozolima. Jak donosi „Haarec", odbyły się w dniach ostatnich rokowania pomiędzy palestyńskim Rabinatem Naczelnym a t. zw. grupą Sonnenfelda (jerozolimskie koła „Agudy", a więc niby to ortodoksya, zwalczające naczelny autorytet religijny w Palestynie — Przyp. Red.). Rozpatrywano możliwość dojścia do porozumienia pomiędzy obu stronami.

Konsul czeski w Palestynie.

Jerozolima. (ŻBK.) P. Wiliam Danat (Żyd), który został mianowany konsulem czeskim w Palestynie, przybył do Jerozolimy.

Wysoki komisarz w Tel-Awiw.

Jerozolima. (ŻBK.) Dnia 8 sierpnia gościł Wysoki Komisarz w Tel Awiw. Sir Samuel okazał wiele zainteresowania się ruchem budowlanym, wyrażając swą radość i zadowolenie na widok znacznego postępu, jaki miasto Tel Awiw uczyniło od czasu ostatniego pobytu Wys. Komisarza.

ECHA POLITYCZNE.

Socyalrewolucyoniści o wyroku moskiewskim.

Delegacya zagraniczna rosyjskich socyalrewolucyonistów ogłosiła deklaracyę w sprawie krwawego wyroku wydanego przez trybunał sowiecki w Moskwie na dwunastu przywódców partyi socyalrewolucyjnej. Na wstępie oświadczenia owego stwierdza delegacya, że już w pierwszych miesiącach po zwycięstwie dyktatury bolszewickiej pozbawiono chłopów i robotników rosyjskich wszelkich zdobyczy rewolucyi rosyjskiej. Po dłuższej i dosadnej charakterystyce rządów dyktatorów proletaryackich oświadcza delegacya socyal-rewolucyonistów: „Dwunastu wypróbowanych w walce socyalrewolucyonistów skazano w Moskwie na śmierć. Rząd w Kremlu, nie zważając na gwałtowny światowy ruch protestacyjny, w którym do głosu organizacyi proletaryackich przyłączył się głos duchowej i moralnej elity ludzkości, zatwierdził wyrok". O wartości ułaskawienia skazanych powiedziano w manifeście: „Obecnie 12 skazanych wydano na pastwę nastrojów paniki u rządu sowietów, na pastwę każdej prowokacyi wrogów naszej partyi. Od chwili obecnej podzielają oni los zakładników, dożywotnich kandydatów na śmierć, którzy codziennie narażeni są na udręki wykonania wyroku". W odpowiedzi na zarzuty komunistów pod adresem partyi socyalrewolucyonistów oświadcza delegacya: „Partya zwalcza jak przedtem wszelkie spiskowe i powstańcze awantury, wszelkie terorystyczne i zamachowe akcye. Nigdy nie stosowała ona teroru wobec przedstawicieli władzy sowieckiej. Nie zdradziła i nie zdradzi hasła: „Precz z wojną domową!.." Od roku 1919 socyalrewolucyoniści oświadczali wielokrotnie, że w mocy rządu bolszewickiego pozostaje środek ochronienia Rosyi przed nowemi wstrząsami. Środkiem tym jest zarządzenie powszechnych wyborów do rad przy zachowaniu zupełnej wolności agitacyi wyborczej wolności prasy i słowa. Partya socyalrewolucyonistów gotowa jest przekazać radom wyłonionym z takich wyborów decyzyę w sprawie wszelkich różnic, jakie dzielą ją od partyi rządzącej co do poglądów na ogólne prawo wyborcze i konstytuantę. Wkońcu oświadcza delegacya, że jeżeli partya komunistyczna nie obierze tej właśnie drogi porozumienia, wówczas na nią tylko spadnie odpowiedzialność za nieuniknioną katastrofę.

„Posiadacie możność rozstrzelania — oto ostatnie słowa deklaracyi — owych ludzi, którzy przez długie lata wystawieni byli na codzienną udrękę zgładzenia ich. Ale pamiętajcie dobrze o tem, że partya socyal-rewolucyonistów nakłada na wynalazców systemu zakładników i długoletnich udręczeń osobistą odpowiedzialność za życie każdego z owych bezbronnych więźniów.

Oto nasze ostatnie słowo.."

* * *

Rząd sowietów uwięził również żony skazanych socyal-rewolucyonistów.

PRZEGLĄD PRASY:

Kontredans przedwyborczy

Dzieje rozwodu małżeńskiego i kwestya rozwodu prawicy ze społeczeństwem. — Płytkość pewnej myśli i kampania przeciwko rządowi. — Dzisiaj już potrafimy należycie to ocenić. — Mieszczanie w endeckiej paszczy. — Kto może politykować...

Narodowa demokracya wraz z całem swojem młodszem rodzeństwem, a więc rozmaitemi „chadecyami" i „mieszczanką" znajdzie się z pewnością niedługo przed kratami sądu konsystorskiego.

Społeczeństwo bowiem musi się prędzej czy później opamiętać i zażądać rozwodu z warcholstwem prawicy.

A wówczas rozegra się scena, przypominająca jota w jotę historyjkę o pewnej damie, która wręcz oświadczyła sędziemu, że dłużej już żyć nie może ze swoją brzydszą połową.

— Dlaczego? — zapytał stróż prawa.

— Dla prostej przyczyny. Bo mąż mój nie umie grać w karty, pić i hulać! —

— A więc ma pani szczęście! — zawyrokował kapłan Temidy, — nie jedna białogłowa zazdrościłaby pani takiego męża.

— Cóż, — odpowie na to skarżąca, — ale mąż mój, mimo to, że nie umie grać w karty, pić i hulać, tem nie mniej gra, hula i pije..

O endecyi społeczeństwo powie kiedyś tak samo: „mimo to, że nie umiała politykować, przewidywać i rządzić — politykowała, przewidywała i rządziła".

— Żądamy rozwodu! —

Ostatnia kampania przeciwko rządowi p. Nowaka zdradza płytkość myśli politycznej prawicy.

Szukano pierwszej — lepszej przyczepki.. Szukano byle jakiej błahostki, której możnaby było się uchwycić, jak wyrwy w pionowym murze, i wdrapać się wzwyż..

A kiedy dowiedziano się, że rząd zamierza przedewszystkiem załatwić sprawę mniejszości narodowych w Małopolsce Wschodniej a później dopiero rozpisać wybory do Sejmu i Senatu, kiedy otarła się o uszy polityków wieść że termin rozpisania wyborów ulegnie przez to kilkutygodniowej zwłoce — leaderzy apolitycznej myśli prawicowej aż zawyli z radości:

— Jest!

Toteż z miejsca przypuszczono szturm na szańce prof. Nowaka i zalano szpalty pism quasi-narodowych mętną wodą antypaństwowych insynuacyj.

Dzisiaj możemy już przecież tak nazwać zachowanie się prawicy wraz z połkniętym przez nią „mieszczaństwem". Dzisiaj już wiemy, że rządem kierowała tylko dobra wola załatwienia przed wyborami spraw Małopolski Wschodniej, wiemy nawet, że rząd przychylił się ku dezyderatom większości stronnictw sejmowych i złożył Naczelnikowi Państwa do podpisu dekret wyborczy z zachowaniem pierwotnego terminu.

Dzisiaj więc potrafimy należycie ocenić poniższe wyimki z artykułu „Będą czy nie będą", umieszczonego w „Gazecie Poznańskiej" — organie Zjednoczenia Mieszczańskiego.

„Naturalnie będą wybory do przyszłego sejmu, ale nie 5. listopada br., jak to ustanowił nieodwołalnie Sejm Ustawodawczy w porozumieniu z nowoutworzonym rządem. Najwyższą wolą w Polsce nie jest przecież suwerenny Sejm lecz siła inna.."

„...Wysuwa się jako pretekst do odroczenia wyborów sprawę Galicyi Wschodniej.."

„...Przypuśćmy, że sprawa Galicyi Wschodniej jest rzeczywiście ważna i piekąca. Dla czegóż rząd nie załatwił jej już przed pół rokiem, dla czego nie wiedział o niej, gdy Sejm ustalał termin wyborów. Dlaczego nie przyszło to objawienie już przed dwoma tygodniami?

Mam przekonanie, że wszystkie te alarmy są tylko czczym pretekstem. Kto chce psa uderzyć, kij znajdzie. Nie byłaby Galicya, byłoby Wilno, Górny Śląsk lub Sowiety lub cośkolwiek innego, to zupełnie obojętne. Motywy leżą głębiej, ukryte w niezbadanych czeluściach wyborczych rozumowań lewicy i Naczelnika Państwa. Ciężka walka przesileniowa skończyła się pyrrhusowem zwycięstwem pana Naczelnika. — Lecz nie ulega wątpliwości, że podkopało ono głęboko jego autorytet i popularność, nietylko u neutralnych, ale i u sympatyków. Opinia całego kraju jest obecnie głęboko poruszona. Wybory przesunęłyby się stanowczo przeważnie na prawo. To mierzy ostrym mieczem w stronę partyi lewicowych.."

Tu, jako pendant, pozwoliliśmy sobie podać w tej sprawie głos lewicy, której — Bóg wie co — zarzucają.

Dzisiejszy „Robotnik" ogłasza na naczelnem miejscu:

„...I dla naszej partyi wybory w porze zimowej są bardzo niekorzystne. Początki listopada są tym ostatecznym terminem, na który mogliśmy się zgodzić, ale którego dotrzymania musimy się domagać z całą energią. Zgodnie z całym naszym dotychczasowym stanowiskiem, aby Sejm obecny jaknajśpieszniej ustąpił miejsca nowemu sejmowi, wobec uchwały sejmowej o terminie wyborów i wobec prób odro-

czenia tego terminu, nie opartych na żadnych koniecznościach — żądamy bezwzględnie utrzymania w mocy uchwały sejmowej, wyznaczającej termin wyborów do Sejmu na dzień 5 listopada".

Tableau. Twierdzenie publicysty z „Gazety Poznańskiej", że „wszystkie te alarmy są tylko czczym pretekstem: kto chce psa uderzyć, kij znajdzie" jest bardzo trafne, ale odnosi się właśnie do autorów nagonki na rząd.

Można politykować, jeśli się umie, ale nie umieć politykować, a mimo to udawać patentowanych mężów stanu mogą tylko ci, kogo nie przerazi rozwód ze społeczeństwem. Wad.

— **Ze sportu.** W sobotę dnia 19 bm. odbędzie się na boisku Makkabi match footballowy między najlepszą drugo-klasową drużyną „Podgórze" a Ż. R. K. S. Początek o godz. 3-ej pop.

FANI GERLICH — Rymanów
MAKS WIELOPOLSKI — Przysietnica-Brzozów
1554 zaręczeni w lipcu 1922 r.

Swemu towarzyszowi i długoletniemu członkowi wydziału I. M. Olingowi z okazyi Jego zaślubin z p. Bertą Pächter serdecznie gratuluje
1517 Stow. „Iwriah" i Kom. Z. F. N. w Sanoku.

KRONIKA.

Kraków, 19 sierpnia.

Piekarze żądają podwyżki cen.

Wczoraj w prezydyum magistratu krakowskiego zjawiła się deputacya piekarzy z żądaniem ponownej zwyżki cen pieczywa. Żądania swoje chcą oni uzasadnić tem, że muszą sprowadzać mąkę po cenach wyższych od maksymalnych. Młynarze tutejsi zaś żądają od piekarzy za 1 kg mąki żytniej 310—315 mk, za pszenną 500 mk. Prezydyum odmówiło żądaniu piekarzy, albowiem nie dali gwarancyi, czy chleb będzie z chwilą nowej podwyżki. Zaznaczyć wkońcu należy, że młynarze nie chcą przyjmować ziarna do mielenia od piekarzy, lecz żądają, by piekarze sprzedali im naprzód to ziarno, zaś po zmieleniu uzyskaną mąkę gotowi są młynarze dopiero odsprzedać. Te fakta nie dają rękojmi jednak, by opierały się na prawdzie, zachodzi bowiem podejrzenie, że młynarze wraz z piekarzami działają tutaj w porozumieniu.

— **Wywóz siana do Czech.** W ostatnich czasach przychodziło do Podgórza-Płaszowa dużo wagonów siana z kresów wschodnich pod adresem wojskowego zakładu gospodarczego w Podgórzu. Niewiadomo z jakiego powodu zakład przeważnie nie przyjmuje siana, stawiając je do dyspozycyi adresatom. Ci korzystając z takiego obrotu sprawy, mimo, że istnieje zakaz wywozu siana poza granice państwa, uzyskują jakimś sposobem pozwolenia i całe transporty kierują do Czech. Masowe nieprzyjmowanie siana zresztą dobrego przez zakład gospodarczy budzi rozmaite domysły.

— **Zbiórka na pogotowie ratunkowe** odbędzie się w najbliższą niedzielę w wozach tramwajowych. Na ten szlachetny cel mieszkańcy Krakowa pewno nie odmówią hojnych datków.

— **Fałszerka masła.** Wczoraj na targu w rynku głównym przytrzymano Karolinę Kowalczyk z Lasowic, która, jak się okazało, sprzedawała masło zarobione silnie wodą. Miejska pracownia chemiczna, której oddano do zbadania masło, stwierdziła, że zawierało ono 60% wody. Kowalczykową odstawiono do sądu.

— **Śmierdząca wędzonka.** Do urzędu walki z lichwą przyniósł pewien robotnik wędzonkę zgniłą, pełną robaków, którą kupił u masarza Grabowskiego przy ul. Czarnowiejskiej. Wędzonkę oddano do zbadania w miejskiej pracowni chemicznej, a sprawę nieuczciwego masarza skierowano do prokuratoryi.

KRONIKA POLICYJNA.

— **Kradzież jedwabiu.** W magazynie konfekcyi damskiej p. M. Prausowej w Rynku gł. przytrzymał służący tego przedsiębiorstwa złodzieja w chwili, gdy ten skradł cztery sztuki jedwabiu wartości półtora miliona mk usiłował zbiedz. Rzezimieszek w śledztwie podał się raz za Stanisława Gajewskiego, to znów za Leona Majewskiego. Policya wdrożyła dalsze dochodzenia co do ustalenia prawdziwego nazwiska aresztowanego.

— **Zaginione dzieci.** P. Julia Kułanek, zamieszkała w domu pod l. 7 przy ul. Miodowej, doniosła do policyi, że jeszcze dnia 12 bm. napotkała w ul. Miodowej błąkającego się dwuletniego chłopczyka, którego następnie zatrzymała u siebie aż do zgłoszenia się rodziców. — Nadto w bramie domu pod l. 5 przy ul. Stolarskiej znaleziono dziewczynkę około 2½ lat liczyć mogącą. Dziecko miała tam pozostawić jakaś kobieta o semickim wyglądzie. Dziecko oddano do żłóbka.

— **Zegarek skradziony przez kieszonkowca.** Do policyi wpłynęło doniesienie, że p. N. Reichowi w czasie jazdy tramwajem skradł niewyśledzony sprawca złoty zegarek.

Z sali sądowej.

Sąd doraźny.

(k) Wczoraj w sądzie wojskowym w Krakowie przed trybunałem doraźnym pod przewodnictwem podpułkownika Bartika toczyła się rozprawa przeciw 21 letniemu Kazimierzowi Skrzyńskiemu, szereg. 16 p. p. w Tarnowie o zbrodnię rabunku. Skrzyński w nocy z 21 na 22 lipca br. udając żandarma konwojującego dezertera, niejakiego Witka Franciszka, będąc z nim w zmowie, wpadł do mieszkania p. Karola Füchsela na Terlikówce w Tarnowie, szukając rzekomo drugiego dezertera. Skrzyński po wejściu do pokoju, w którym znajdował się p. Füchsel, rozkazał mu, aby szedł szukać ukrytego w drugim pokoju dezertera. Gdy ten nie chciał tego uczynić, zdjął Skrzyński rewolwer ze ściany i położył go koło Witka, a sam repetując karabin zażądał pieniędzy od przestraszonego właściciela mieszkania. W ten sposób sterroryzowawszy Füchsla zrabowali oni 60.000 mkp., zegarek srebrny i rewolwer, poczem ulotnili się. Ponieważ Witek, przed kilku tygodniami był zajęty w charakterze służącego w restauracyi Füchsla, gdzie bywał także Skrzyński, łatwo wykryto rabunek. Po przeprowadzonej rozprawie z powodu nie uzyskania jednomyślności w wydaniu wyroku, przewodniczący przekazał sprawę zwykłemu postępowaniu. Oskarżał prokurator kap. Wanicki.

Konflikt między oskarżonym a obrońcą.

Onegdaj toczyła się w sądzie wojskowym pod przewodnictwem pułk. Bartika rozprawa przeciw Antoniemu Zabagle, oskarżonemu o ciężkie uszkodzenie ciała przez złamanie czaszki, wyrządzone w bitce Janowi Grzesiakowi. Oskarżonego Zabagłę bronił dr. Przygrodzki, poszkodowanego zastępował dr. Feldblum. Gdy przed zamknięciem rozprawy obrońca dr. Przygrodzki postawił wniosek o przesłuchanie całego szeregu świadków i o odroczenie w tym celu rozprawy, by wykazać tymi świadkami, iż oskarżony działał w obronie koniecznej, sprzeciwił się temu sam oskarżony, oświadczając, że nie chce odroczenia rozprawy, ani przesłuchiwania świadków. Na skutek tego obrońca złożył obronę, uważając oświadczenie oskarżonego za votum nieufności. W rezultacie sąd rozprawę zamknął i wydał wyrok skazujący Antoniego Zabagłę na 9 miesięcy ciężkiego więzienia.

Z teatru, literatury i sztuki.

— **Teatr żydowski** w Krakowie przy ul. Bocheńskiej 7 zawiadamia PT. Publiczność, że przyjeżdża do Krakowa z Warszawy najlepsza żydowska operetka. W skład trupy wchodzą artyści: pp. Kutner, Strugacz, Jedwab, Grossberg i p. Lubartowska. Bliższe szczegóły ogłoszone będą później w „Nowym Dzienniku".

— **Opera w teatrze im. J. Słowackiego.** Dziś w sobotę „Madame Butterfly". Jutro w niedzielę przepiękna opera muzyki rosyjskiej „Eugeniusz Onegin" Czajkowskiego, w której wystąpią pp. S. Drabik i Z. Dolnicki.

— **Teatr „Bagatela".** Ostatni świetny program powtórzonym będzie jeszcze tylko w sobotę i niedzielę wieczór, w niedzielę zaś popołudniu specyalne przedstawienie po cenach o 40% zniżonych z udziałem wszystkich wykonawców. Dnia 21-go sierpnia premiera z udziałem znakomitego komika w osobie p. Romualda Gierasińskiego.

MIEJSKI TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO
Sobota: „Madame Butterfly".

TEATR „BAGATELA"
Sobota: Występy pp. Kitschmann, Michałowskiego, Mirskiego, Windheima, Latajnera-Ławińskiego i Polly and Albert.

Z kraju.

Ciekawa rozprawa w warszawskim sądzie wojskowym. W swoim czasie w „Robotniku" warszawskim ukazały się artykuły wymienione przeciwko szefowi departamentu sanitarnego M. S. Wojsk. generałowi Zwierzchowskiemu, zarzucające temuż, że spowodował on samobójstwo majora Listowskiego. Po nitce do kłębka, przeprowadzone z polecenia gen. Sosnkowskiego śledz-

... [illegible] ... nych w artykule pt. „Tragiczne samobójstwo" (w „Robotniku") jest podlekarz- student ppor. Józef Rybicki który też stanął przed Sądem wojskowym, jako oskarżony o zniesławienie generała Zwierzchowskiego tudzień o nieposłuszeństwo służbowe, polegające na tem, iż mając rozkaz nowego przydziału do Grodna, wszelkimi niedozwolonymi w wojsku sposobami, starał się pozostać w Warszawie.

Cały przewód sądowy, prowadzony w ciągu 2 dni przez wiceprezesa pułk. Dudzewicza, nie ustalił, aby powodem tragicznej śmierci majora Listowskiego, były karygodne szykany gen. Zwierzchowskiego, zarzuty zaś tyczące się szkodliwej wrzekomo działalności gen. Z. w dziale gospodarstwa sanitarnego również nie zostały dowiedzione.

Toteż sąd wojskowy skazał ppor. Rybickiego na rok więzienia i wydalenie z wojska.

Zniżki opłat za wizy. Jak się dowiadujemy. Ministeryum Spraw Zagranicznych poleciło wszystkim placówkom konsularnym udzielać wylegitymowanym uczestnikom II-h Targów Wschodnich, mających się odbyć we Lwowie od 5 do 15 września br. wiz, o ile niema zastrzeżeń przeciwko ich wjazdowi do Polski za opłatą, zniżoną do jednej czwartej wysokości opłaty za wizę zwyczajną.

Tajemnicze zniknięcie poety gruzińskiego. Znany poeta gruziński i prezes klubu polsko-gruzinskiego Sergiusz Kuruliszwili wyjechał w lipcu do Ciechocinka, a następnie do różnych miast celem wygłoszenia szeregu odczytów i zniknął, nie dając o sobie znaku życia. Sfery gruzińskie zaniepokojone są jego nieobecnością. Ministeryum spraw wewnętrznych zarządziło poszukiwania celem odnalezienia Kuruszwilego.

O przelot samolotów nad Warszawą. Magistrat m. st. Warszawy postanowił wystąpić do władz wojskowych o wydanie zarządzeń, aby samoloty nie przelatywały zbyt nisko nad miastem. Wystąpienie to magistratu podyktowane jest troską o bezpieczeństwo mieszkańców stolicy.

Zakazy zbyt niskiego przelatywania samolotów nad gęściej zaludnionemi ośrodkami istnieją we wszystkich państwach zachodnich. W Paryżu np. obowiązuje przepis, że nad miastami samoloty mogą unosić się na wysokości conajmniej tysiąca metrów, aby w razie nagłej potrzeby pilot mógł wylądować poza miastem bez narażenia ludności na niebezpieczeństwo.

Groźny pożar na stacyi kolejowej w Warszawie. W piątek o godz. 9-ej z rana na stacyi przeładunkowej dworca centralnego w miejscu, w którem przytyka kolejka grójecka, wybuchł groźny pożar, który o mały włos nie przerodził się w wielką katastrofę.

Pastwą płomieni padła duża szopa drewniana kolejki grójeckiej, służąca za skład różnych narzędzi kolejowych i podkładów. W pobliżu szopy, prawie przytykając do niej, znajdowały się wagony zarówno normalno-torowe jak i grójeckie, naładowane węglem, drzewem i deskami.

Ogień zauważyli robotnicy przeładunkowi w chwili, gdy wydobywał się z pod podłogi szopy. Tylko dzięki energii i przytomności tych robotników, którzy do czasu przybycia straży ogniowej i parowozu, mężnie stawili czoło płomieniom, udało się uniknąć olbrzymiego pożaru.

Z narażeniem własnego bezpieczeństwa wyciągnięto trzy wagony z pod ognia. Resztę wagonów szerokotorowych wydobyto z ognia przy pomocy zawezwanej lokomotywy.

Ratowaniem płonącej szopy zajął się oddział straży ogniowej, który pożar umiejscowił około godziny 10-tej.

Ze świata.

Kongres wychowania moralnego. Przed niedawnym czasem odbył się w Genewie trzeci międzynarodowy kongres wychowania moralnego, który był zapowiedziany jeszcze w r. 1916 w Paryżu. Kongres obradował przez 5 dni. Główne referaty poświęcono postulatowi wprowadzenia w naukę historyi ducha międzynarodowego i wychowania w duchu solidarności. Jeden z referentów prof. F. W. Foerster domagał się, by młodzież wychowano w ten sposób, aby mogła zrozumieć rodzaj duchowy innych narodów. Nauka historyi musi być — zdaniem prof. Foerstera — prawdziwą, zanim staje się narodową. Pogląd ten wywołał ożywioną dyskusyę, która w efekcie nie dała żadnego wyniku. Ogromnie interesujący referat wygłosiła Descondres n. t. „Jak można ochronić duszę dziecka przed niewolą pieniądza?" Referentka wykład swój ilustrowała wynurzeniami dzieci, które zdradzały ogromnie ostry zmysł obserwacyjny. Referentka dochodzi do konkluzyi, że w tym wypadku decydujący wpływ posiada rodzina; [illegible] przeto zmienić sposób myślenia ro- [illegible]

Dział gospodarczy.

Węglowa własność państwowa.

Kopalnie węgla, będące własnością państwa polskiego, znajdują się w Małopolsce i na Górnym Śląsku.

W Małopolsce znajduje się kopalnia „Brzeszcze", dawniej własność rządu austryacko-węgierskiego. Szyb „Andrzej" tej kopalni produkował w r. 1919 — 246,819 t., w r. 1920 — 240,028, w r. 1921 — 265,961 i w pierwszem półroczu br. 133,091 ton. Drugi szyb „Janiszawice" znajduje się w budowie. W ostatnich czasach rząd polski przystąpił do założenia kopalni węgla w Spytkowicach.

Prócz Małopolski, własność państwowa węglowa istnieje na Górnym Śląsku. Obszar pól górniczych węglowych, które stanowiły własność rządu pruskiego na całym obszarze Górnego Śląska, określić można na około 500 milionów m. kw.

Rząd pruski posiadał 187 pól górniczych węglowych, które się znajdowały w następujących okręgach: Bytom — 6, Gliwice — 1, Tarnowskie Góry — 1, Zabrze — 24, Toszek-Gliwice — 17, Katowice — 8, Pszczyna — 19, i Rybnik — 111. Z tego przeważająca część przypadła państwu polskiemu.

Kopalnie, należące w r. 1913 do skarbu pruskiego na Górnym Śląsku, były następujące: Bielszowice (Rheinbaben, Delbrück i Guido-Schächte), König, Knurów i Königen Louise.

Produkcya węgla na poszczególnych kopalniach wynosiła:

Bielszowice:

1913 r.	1.522.787 t.,	1918 r.	1,268,748 t.
1919 r.	820.124 t.,	1920 r.	1,056.187 t.,

König:

1913 r.	2,879,797 t.,	1918 r.	2,637,831 t.
1919 r.	1,915,565 t.,	1920 r.	2,108,877 t.

Knurów:

1913 r.	583,649 t.,	1918 r.	525,471 t.
1919 r.	310,163 t.,	1920 r.	402,031 t.

Königin Louise:

1913 r.	2,315,045 t.,	1918 r.	1,986,480 t.
1919 r.	1,263,437 t.,	1920 r.	1,563,687 t.

Razem:

1913 r. 7,301.278 t. (16,9% produkcyi całego G. Śląska.).
1918 r. 6,318.351 t. (16%).
1919 r. 4,309,289 t. (16,7%).
1920 r. 5,130,783 t. (16,1%).

Z tych kopalń König i Knurów w całości przeszły do Polski, Königin Louise w całości do Niemiec. Z trzech szybów w Bielszowicach — 2 (Delbrück i Guido) otrzymały Niemcy, aczkolwiek pola kopalniane jednego z nich (Delbrück) znajdują się przeważnie po stronie polskiej; jedynie szyb Rheinbaben przyłączony został do Polski. Nadmienić należy, że na kopalni w Knurowie znajduje się koksownia o 240 piecach, a przy kopalni König brykietownia.

Produkcya kopalń, stanowiących własność państwa polskiego w okresie od 1 kwietnia 1921 r. do dnia 31 marca 1922 r. wyniosła:

Szyb Rheinbaben	344,460 t.
König	1,876,486 t.
Knurów	460,174 t.
Razem	2,681,120 t.

Rząd polski, który objął powyżej wspomniane kopalnie, wydzierżawił je spółce akcyjnej francusko- polskiej (Societe Fermiere des mines de charbon de l'Etat polonais en Haute-Silesie) na przeciąg lat 36. Połowa kapitału należy do grupy francuskiej, druga połowa zaś do rządu polskiego. Rząd, pozostając właścicielem kopalń i otrzymując tenutę dzierżawną — 8% od ogólnej wartości sprzedanego przez spółkę węgla, koksu i produktów ubocznych, wytwarzanych przy koksowaniu węgla, — jednocześnie jest współdzierżawcą i otrzymuje połowę zysków, wynikających z dzierżawy. Mając więc wszelkie plusy materyalne, rząd zarazem ułatwił sobie w znacznem stopniu administrowanie tak dużym przedsiębiorstwem, przyciągnąwszy do tego tak kapitał obrotowy, jak i siły fachowe francuskie.

Wobec tego, że kapitał grupy francuskiej subskrybowany został przeważnie przez towarzystwa kopalń północnych francuskich (houilleres sinistrees du Nord et Pas-de-Calais), do rady nadzorczej towarzystwa dla dzierżawy kopalń ze strony francuskiej weszli dyrektorowie tych towarzystw, wytrawni inżynierowie i przemysłowcy. Ze strony polskiej do składu rady także należą wybitni przemysłowcy i inżynierowie węglowi polscy.

Handel i przemysł.

Traktat handlowy z Jugosławią. W końcu bieżącego miesiąca rozpoczynają się w Warszawie układy o traktat handlowy polsko-jugosłowiański. Rząd jugosłowiański reprezentować będzie w naradach tych min. Jankowicz, który 20 bm. przybywa do Warszawy, zaś jako przedstawiciel rządu polskiego występować ma kierownik ministerstwa przemysłu i handlu, dr. Strassburger, w otoczeniu wyższych urzędników swego ministerstwa przy współudziale przedstawicieli ministerstwa spraw zagranicznych. Głównymi przedmiotami naszego eksportu do Jugosławii na mocy mającego być zawartym traktatu handlowego będą: produkty naftowe, narzędzia rolnicze, wyroby miedziane i mosiężne, wyroby platerowane, węgiel, cement, wszelkie wyroby tekstylne, wzamian za co Jugosławia będzie przysyłała do Polski: rtęć, rudy manganowe, ważne dla przemysłu górnośląskiego, tytoń, skóry i garbniki, wreszcie kukurydzę.

Wwóz owoców południowych nie podlega żadnym ograniczeniom. Dla zwalczania paskarstwa i namiernego podbijania cen rząd polski jeszcze na wiosnę zniósł wszelkie ograniczenia przywozu owoców zagranicznych. Obecnie, wobec zbliżającego się nowego sezonu handlu owocami, ludzie, lubiący łowić ryby w mętnej wodzie, rozpuszczają pogłoski jakoby pewne firmy otrzymały od ministerstwa przemysłu i handlu monopol na przywóz tych owoców z zagranicy. Wszystkie te pogłoski, jak się dowiadujemy ze źródła miarodajnego, są zupełnie fałszywe, gdyż zarówno przywóz jak i wywóz wszelkich owoców jest zupełnie wolny i nie wymaga żadnych pozwoleń.

Przedsiębiorstwa ekspedycyjne w Gdańsku podniosły ceny operacyi przewozowych o 100%.

Rosya wstrzymuje zakup zboża. „Narkomwniesztorg" wydał rozporządzenie, ażeby całe zakupione dla Rosyi, ale nie importowane jeszcze zboże, zostało sprzedane na rynku londyńskim. Dalszy zakup zboża nie rachując wydanych już pozwoleń na sierpień zostanie wstrzymany.

Ograniczenia importu do Rosyi. Rząd sowiecki rozszerzając w dalszym ciągu system protekcyjny w stosunku do wyrobów własnego przemysłu opracowuje nowe ograniczenie importu do Rosyi całego szeregu towarów. Między innemi ma być zabroniony import niektórych maszyn i narzędzi rolniczych.

Rolnictwo.

Zakaz pędzenia alkoholu ze zboża. W n-rze 62 „Dziennika Ustaw" z dnia 9-go sierpnia ogłoszono rozporządzenie, którego mocą pędzenie napojów wyskokowych z pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i ich przetworów w kampanii gorzelniczej 1922—23 r., po dzień 1 lipca 1922 r. jest zakazane. Zakaz powyższy nie odnosi się do jęczmienia browarnianego, przeznaczonego wyłącznie do wyrobu piwa, tudzież do jęczmienia, przeznaczonego na wyrób słodu, który dodawać wolno do zacierów gorzelnianych w maksymalnej ilości 3% w stosunku do płodów zacieranych w gorzelni. Winni przekroczenia rozporządzenia, o ile nie podlegają surowszemu ukaraniu wedle obowiązujących ustaw karnych, ulegną karom i konfiskatom, przewidzianym w ustawie z dnia 2-go lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej.

Szwecya nie dostarczy nam nasion selekcyjnych. Zimny i wilgotny rok wpłynął fatalnie na stan zasiewów w Szwecyi. W związku z powyższym „Kooperacya rolna" otrzymała zawiadomienie ze stacyi hodowli nasion selekcyjnych w Swalof, która głównie dostarczała nasiona Polsce, iż w roku bieżącym nie będzie ona w stanie na czas dostarczyć nasion zbóż ozimych. Jest to wiadomość nader niepomyślna ze względu na wielkie znaczenie, jakie posiada ten materyał siewny dla naszego rolnictwa.

Nabywanie ziemi przez urzędników gospodarczych. Wobec tego, że nabywanie ziemi przez urzędników gospodarczych, posiadających niejednokrotnie wiadomości rolnicze, jest nader pożądane, jak się dowiadujemy, Główny Urząd Ziemski wydał okólnik, w którym poleca przy kwalifikowaniu kandydatów na nowonabywców kolonii przy parcelacyi majątków uwzględniać urzędników i oficyalistów gospodarczych rolników w sposób następujący:

1) Urzędników gospodarczych parcelowanego majątku, ubiegających się o nabycie ziemi z parcelacyi należy traktować narówni ze służbą folwarczną danego majątku. 2) Urzędników gospodarczych z innych majątków należy traktować narówni z bezrolnymi, stosownie do art. 28 i 29 ustawy z dnia 15 lipca 1921 roku o wykonaniu reformy rolnej. 3) Odnośnie do ośrodków urzędnicy gospodarczy podlegają kwalifikacyi narówni z innymi ubiegającymi się kandydatami.

Giełda krakowska z dnia 18 sierpnia 1922 r.

Waluty i dewizy.	Waluta markowa				
	Gotówka (banknoty)		Czeki, przekazy wpłaty		
	Kupno	Sprzedaż	Kupno	Sprzedaż	Transakcye
Dolary St. Zjed.	7750·—	7950·—	7850·—	8000·—	—
Dol. kanadyjskie	7650	7850	7650 -	7850 -	
Franki franc.	600·—	620 —	605·—	620·—	615—
Franki belgijskie	580 —	600·—	580 —	600·—	—
Franki szwajc.	1500 —	1600·—	1[illegible]00 —	[illegible]	1550
Funty szterlingi	34.500	35.500	34.500	[illegible]	—
Marki niemieck.	7·—	7·50	7·—	7·50	7·40
Korony austr.	—·11	—·13	—·10	—·1[illegible]	—·10
Kor. czesko.-sł.	220·—	230·—	225·—	235·—	228·—
Kor. węgierskie	5·—	6·—	5·—	6·—	—
Kor. szwedzkie	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Kor. duńskie	1550·—	1650·—	1550·—	1650·—	—
Lei rumuńskie	50·—	60·—	55·—	65·—	—
Liry włoskie	340·—	360·—	350·—	370 —	360 -
Floreny holend.	2700·—	2900·—	2700 —	2900·—	—

Akcye bankowe.	Waluta markowa		
	ofiar.	żądano	Transakcye
Polski Bank Przem. I-V em.	600·—	700·—	
Bank Hipoteczny	750·—	850·—	
Bank Małopolski	700·—	750·—	
Ziemski Bank Kredyt.	600·—	650·—	
Powszechny Bank Kred.	350·—	400·—	
Bank Z. dla Kresów, Łańcut	600·—	700·—	
Akcye Tow. handl. i przem.			
Pol. Tw. hand. P.T.H. I-IV e.	900·—	1000 —	900—1000
Handl. Sp. akc. „Impex“	175·—	225·—	
„Polski Glob“ I-III em.	600·—	700·—	
C. Hartwig, Poznań	—·—	—·—	
Żegluga Polska	250·—	300·—	
Warsz. Tow. Trans. i Żeglug.	—·—	—·—	
Zieleniewski I-IV em.	6800·—	7100·—	6800—7100
H. Cegielski, Poznań „ex“	4200·—	4500·—	4300—4450
Warsz. Sp. ak. Bud. Par. I-IIe	1500·—	1700·—	1500—1600
„Lemiesz“ fabr. masz. roln.	—·—	—·—	
„Trzebinia“ I-IV em.	2000·—	2100·—	2000—2050
Zakłady amunic. „Pocisk“	800·—	900·—	825—900
Huta żelazna, Kraków	—·—	—·—	
„Automotor“ fabr. samoch.	1000·—	1200·—	
Fab. Portl.-Cem. Szczakowa	24.500-	26.500-	25.500 -
„Górka“ fabryka cementu	6500 —	6600·—	6450—6500
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	13000·-	15000·-	15000-15000
„Tepege“ Tow. dla prz. gór.	5500·—	5800·—	5600—
Ska akc. przem. naft. i g. z.	—·—	—·—	
Karpackie Tow. naftowe	—·—	—·—	
Akc. Tow. naft. „Galicya“	—·—	—·—	
A. T. dla przem. oleju skal.	—·—	—·—	
Polska Nafta	2200·—	2400·—	
Elektr. w Sierszy I-III em.	—·—	—·—	
„Olkos“ T. A.	—·—	—·—	
„Pezet“ Powsz. zakł. bud.	850·—	950·—	
Fabr. przet. tł. w Trzebini	3800·—	4200·—	4000—
„Krakus“ Zj. fab. prz. wysk	2400·—	2600·—	
Fabr. porcel. w Ćmielowie	3000·—	3400·—	
Fabr. cukru w Chodorowie	5800·—	6200·—	5800—6200
W. Kucharski fabr. metal.	—·—	—·—	
Herzfeld-Victorius, odl. żel.	—·—	—·—	
„Pharma“ Mag. Jawornicki	3700·—	3900·—	

—o—

Giełda warszawska z 18 bm.: Dolary Stanów Zjednoczonych tranz. 8075—8200—8160, sprzedaż 8180 kupno 8140. Dolary kanadyjskie tranz. 8025. Franki francuskie tranz. 665. Franki belgijskie tranz. 6[illegible]. Marki niemieckie tranz. 7·0—750—745.

Czeki: Gdańsk tranz. 705—722½—711½, sprzedaż —— kupno —— Belgia tranz. 605—613, sprzedaż 615 kupno 611. Berlin tranz. 7·05—7·22½—7·11½, sprzedaż 7·37½, kupno 6·97½. Londyn tranz. 37400—36550, sprzedaż 36600, kupno 36400. Nowy Jork tranz. 8090—8170, sprzedaż 8190, kupno 8150. Paryż tranz. 635—647½, sprzedaż 649½, kupno 645½. Szwajcarya tranz. 1570—1575, sprzedaż 1574, kupno 1566. Wiedeń tranz. 10·40 sprzedaż 10·50, kupno 9·50.

Kursa dewiz w Pradze z 18 bm. Berlin 3·05—Warszawa 0·39½.—0·49½ Marka niem. 3·05—. Marka polska 039·½—049·½

Kursa dewiz w Zurychu z 18 bm. (PAT). Berlin 0·46½, Holandya 204·65—, Nowy Jork 524·½ Londyn 23·43—. Paryż 42·——, Medyolan 23·92—Bruksela 40·00—, Kopenhaga 113·½, Sztokholm 138·½ Chrystyania 81·——, Madryt 82·30—, Buenos Aires 191·—, Praga 14·85—, Budapeszt 0·33½, Bukareszt—, Zagrzeb 1·52½, Sofia 3·——, **Warszawa 0·07**—, Wiedeń 0·01½, Austr. korona stemplowana 0·03¾.

Kursa dewiz w Wiedniu z 18 bm. Amsterdam 201195 Zagrzeb —, Belgrad 87140, Berlin 6585 Bruksela 5601—, Budapeszt 4766—, Bukareszt —·— Kopenhaga 16112, Londyn 336400 Medjolan 349150, N. Jork 74975, Paryż 5947—, Praga 2114, Zurych 14293, Belgia 5555— bułgarskie 309—, dolary 74650, marka niemiecka 6600, angielskie 335950, francus. 5895—, holenderskie 29750—, włoskie 3630—, jugosłowiańskie tysiączki niestempl. 867—, polskie 9·84—9·92——. rumuńskie 55450

Postulaty klubu posłów żyd. w sprawie samorządu dla Galicyi wsch.

Warszawa. (AW). W związku z tem, że projekt rządowy samorządu dla Małopolski przewiduje utworzenie dwóch kuryi narodowościowych, poseł Thon w imieniu żydowskiej frakcyi sejmowej w dniu 17 bm. złożył premierowi Nowakowi memoryał, w którym rozwija projekt utworzenia w Małopolsce wschodniej również kuryi żydowskiej.

Wspólna nota aliantów do Niemiec.

Alianci domagają się zapłaty raty sierpniowej — co do reszty odszkodowań pozostawiają sobie wolną rękę do rokowań.

Berlin. PAT. **Rząd angielski przesłał ambasadzie niemieckiej w Londynie w dniu 17-go sierpnia następującą wspólną notę aliantów na notę niemiecką z dnia 11 lipca:**

„Co do spłaty w gotówce, które Niemcy są dłużne na podstawie paragr. 3. i 4 postanowień gospodarczych, zamierzają rządy alianckie żądać zapłaty 2 milionów funtów, które miały być uiszczone w dniu 15 sierpnia w przeciągu czterech tygodni od tego dnia począwszy. Od tego też dnia począwszy zamierzają rządy alianckie wypowiedzieć układ z dnia 10 czerwca 1921 roku i poczynić kroki, aby każdy rząd aliancki mógł odrębnie zawrzeć z Niemcami układ w sprawie regulacyi wszystkich sald dłużnych na podstawie postanowień gospodarczych. Układy te mają być przedłożone Komisyi reparacyjnej“.

Narady i przygotowania do decyzyi komisyi reparacyjnej.

Paryż. (AW). Decyzya komisyi reparacyjnej w sprawie moratoryum niemieckiego spodziewaną jest dopiero w terminie poźniejszym Członkowie komisyi starają się znaleść kompromisową formułkę, któraby odpowiadała stanowisku, zajętemu przez Francyę, a również zawierałaby niektóre koncesye dla Anglii. Prasa rządowa zachowuje pod tym względem jeszcze rezerwę, natomiast dzienniki lewicowe twierdzą, że widoki kompromisowe są pomyślne. Wedle kablogramu krążą pogłoski o bezpośrednich prywatnych rokowaniach między Niemcami a Francyą i wskazują one na bliski wyjazd deputowanego Herriota do Rosyi, dokąd został przez sowiety zaproszony. Ma także przybyć do Paryża niemiecki sekretarz stanu z Berlina dr. Bergmann i niemiecki minister skarbu dr. Hermes.

Pomyślne horoskopy.

Paryż. (AW) „Ere Nouvelle“ donosi, że stosunki dyplomatyczne między Francyą a Anglią w ostatnich 24 godzinach znacznie się zmieniły. Usiłowania komisyi reparacyjnej do przeprowadzenia kompromisu zapowiadają sukces i można się spodziewać, że w ciągu 10 dni udzielone zostanie Niemcom moratoryum pod gwarancyą, którą Niemcy sami określą. W takim razie mogłaby się odbyć konferencya bankierów, która ułoży podstawy zaciągnięcia międzynarodowej pożyczki dla państwa niemieckiego. W listopadzie br. zbierze się konferencya premierów państw koalicyjnych, na której po załatwieniu sprawy reparacyjnej zostanie uregulowaną kwestya międzynarodowych długów. „Figaro“ pisze, że widocznym jest nowy zwrot w polityce francuskiej wobec Niemiec,

Komisya reparacyjna chce porozumieć się z Niemcami.

Paryż. PAT. Komisya reparacyjna postanowiła na dzisiejszem plenarnem posiedzeniu aby członek Komisyi Bradbury i prezydent Komisyi gwarancyjnej Maucler udali się do Berlina, celem zasięgnięcia tam od rządu niemieckiego pewnych niezbędnych informacyi. Odjeżdżają oni jutro i zabawią kilka dni w Berlinie. W tym czasie prawdopodobnie spotkają się oni z niemieckim ministrem finansów Hermesem i sekretarzem stanu Bergmanem. Fakt ten przyspieszy zapewne rokowania z rządem niemieckim, co umożliwi decyzyę Komisyi reparacyjnej w kwestyi moratoryum.

Próby bezpośredniego porozumienia Francyi z Niemcami.

Berlin. (AW). Agencya Dena dowiaduje się, że w tutejszych kołach dyplomatycznych jest od pewnego czasu przedmiotem ożywionej dyskusyi rzekomy plan p. Poincarego, zmierzający do bezpośredniego porozumienia Francyi z Niemcami. Mianowicie z wiedzą obydwu rządów mają się odbyć pertraktacye między koncernem Stinnesa a pewną wielką francuską grupą finansową, zainteresowaną w zakładach luksemburskich. Powodem tego ma być także sytuacya odpowiednich efektów na giełdzie. W związku z powyższem wymienione koła zwracają uwagę na artykuł naczelny organu Stinnesa „Deutsche Algemeine Zeitung“ który oświadcza: „W stosunkach między rządem niemieckim a koalicyą nastąpił zupełnie nowy okres, mianowicie poraz pierwszy Francya i Niemcy stanęły naprzeciw siebie znacznie mniej wrogo usposobione, niżeli dotychczas. Taktyka Anglii zmierzała stale w kierunku zapobieżenia bezpośredniemu porozumieniu Francyi z Niemcami. To w pierwszym rzędzie należy stwierdzić, jako wynik obecnej sytuacyi. Wywody powyższe uważane są w wymienionych kołach za gotowość grupy Stinnesa, jak również rządu Rzeszy do przystąpienia do bezpośrednich pertraktacyi z rządem francuskim.

Francya uzależnia sprawę długów w Ameryce od odszkodowań niemieckich.

Wiedeń. PAT. „Neue Fr. Presse“ donosi z Paryża: Wedle „Chicago Tribune“, że przed kilku dniami rząd francuski zawiadomił oficyalnie Stany zjednoczone, iż spłata długu i procentów wobec Ameryki jest zależną od niemieckich spłat reparacyjnych. Francya dopiero wtedy rozpocznie spłatę swych zobowiązań, gdy otrzyma w pełnej sumie 90 miliardów franków papierowych, które wydała na odbudowę zniszczonych obszarów.

Londyn. PAT. „Daily Telegraph“ donosi: W kołach politycznych słychać, że włoski minister finansów uda się z końcem tego miesiąca do Berlina.

Kronika polityczna.

Dynaburg. (A. W.) Według dzienników łotewskich zbierze się w krótkim czasie w Rewlu lub Rydze konferencya wojskowa państw: Łotwy, Polski i Finlandyi.

Wilno. (A. W.) W Wilnie rozpocznie się konferencya przedstawicieli Polski i Litwy kowieńskiej w sprawach komunikacyjnych i celnych.

Moskwa. PAT. Pokój między Turkestanem a Rosyą sowiecką zawarty został na następujących warunkach: 1) Armia sowiecka zawiesza natychmiast działania wojenne. 2) Turkestan zobowiązuje się nie zawierać żadnych układów spornych z interesami Rosyi sowieckiej. 3) Rosyanie chcący przesiedlić się do Turkestanu będą korzystać z wszelkich ułatwień. 4) Oficerowie armii sowieckiej przeprowadzą reorganizacyę armii turkestańskiej. 5) Zbywająca w Turkestanie bawełna ma być wywożona tylko do Rosyi.

Ryga. PAT. Przedstawiciel sowietów w Kownie wręczył rządowi notę z protestem przeciw podejmowaniu jakichkolwiek decyzyi w sprawie Niemna bez udziału Rosyi.

Po zamknięciu kroniki.

Warszawa. PAT. Rada ministrów na nadzwyczajnem posiedzeniu zajmowała się projektem nowej ustawy o uposażeniu funkcyonaryuszy państwowych oraz obradowała nad pasami drożyźnianymi. Obrad nie ukończono. W najbliższym czasie otrzymają stowarzyszenia urzędnicze projekt nowej ustawy do zaopiniowania.

Warszawa. PAT. Prezydent rady ministrów p. Nowak przyjął wczoraj delegacyę Niemców i mieszkańców Bydgoszczy pod przewodnictwem p. Patschkego. Delegac i przedstawili dezyderaty szkolne ludności niemieckiej w Bydgoszczy.

Warszawa. PAT. Giełda zbożowo-towarowa: Żyto 17800—18000, mąka żytnia 70% 28300, pszenica 25500. Ceny rozumieją się za 100 kg netto loco stacya załadowcza, o ile nie zastrzeżono innego sposobu dostawy.

Drobne ogłoszenia.

Pokój w Łodzi umebl. z utrzymaniem lub bez, zamienię na pokój w Krakowie z utrzymaniem lub bez. Łaskawe zgłoszenia pod „Medyczka" do Adm. N. Dz. 1550

Dwie panny biurowe z lepszego domu, poszukują umeblowanego pokoju przy rodzinie, ewent. z utrzymaniem za dobrem wynagrodzeniem. Zgłoszenia pod „Dobre warunki" Adm. N. Dz. 1549

Zdolny młody urzędnik ze świadectwami Akad. Handl. poszukuje odpowiedniej posady biurowej (najchętniej w banku) Zgłoszenia pod „Ape" do Adm. N. Dziennika. 1547

Mieszkanie z utrzymaniem znajdzie dwóch uczniów z niższych klas gimn. lub wydz. w intel. rodzinie. Wiadomość w biurze ogłoszeń Slattera, Kraków, Grodzka 13. 1511

Korespondentka polsko - niem. pisząca na maszynie poszukiwana. Zgłoszenia: Firma Sellinger i Zughaft, biuro ochn. Kraków, Librowszczyzna L. 4. 1505

Poszukuję do natychmiastowego wstąpienia samodzielnej korespondentki polsko-niemieckiej ze znajomością buchalteryi dla biura technicznego Groble 17. 1512

Samodzielny buchalter i korespondent, poszukuje 8 godz. ewentualnie pół dniowego zajęcia. Zgłoszenia pod „L. L. 77" do Adm. N. Dz. 1553

Jakób Kaufteil ur. 1896 r. w Nowym Sączu zgubił kartę demobilizacyjną, którą unieważnia. 1222

Zamienię mieszkanie we Wiedniu IX., składające się z 3 pokoi, kuchni i przedpokoju, za podobne w Krakowie lub Tarnowie. Zgłoszenia pod adres Rosenbaum, Wolnica 5. 1558

Biały lis duży tanio do sprzedania. Wiadomość w sklepie p. Klamdowej, Dietla 44. 1534

Studentka filozofii, poszukuje mieszkania za lekcye (zna franc.). Zgłoszenia pod „Dyplomowana korepetytorka" do Adm. N. Dz. 1536

Poszukuję mieszkania z utrzymaniem lub bez, przy inteligentnej rodzinie żyd. Zgłoszenia pod „Spokój 1899" do Adm. „Nowego Dziennika". 1559

Zdolne ekspedyentki tylko z dobrą figurą i sympatycznej powierzchowności zostaną przyjęte. L. Braciejowski, Grodzka 5. Między 12—1. 1513

Buchaltera, bilansistę, korespondenta polsko-niemieckiego poszukuje przedsiębiorstwo fabryczne w Krakowie. Pierwszeństwo mają ci którzy już w przedsiębiorstwie napojów pracowali i stanu wolnego. Zgłoszenia z podaniem wymagań i odpisami świadectw pod „I. P." do biura ogłoszeń Feliksa Slattera, Kraków, Grodzka 13. 1514

Wózki dziecięce i gumy

poleca najtaniej pracownia i skład wózków

I. BOTWINA
Kraków, ulica Floryańska 38.

Tamże przyjmuje się wszelkie naprawy i odnawianie wózków. 666

Redaktor-kawaler

poszukuje elegancko umeblowanego pokoju ewent. z utrzymaniem. Zgłoszenia pod „Red. Fr" do Adm. „Nowego Dziennika"

KIEPER

kwalifikowany

znający się na fermentacyi win owocowych, oraz na fabrykacyi win sztucznych i obznajomiony z wszelkiemi czynnościami w zakres takiego przedsiębiorstwa wchodzącemi, poszukiwany. Oferty z podaniem curriculum vitae nadsyłać do Fabryki win „Faszkwo" Warszawa, ulica Czermakowska 203. 1532

A. J. FELDMANN

w Podgórzu,
ul. Józefińska L. 1.

Skład szkła okiennego, ornamentowego różnokolorowego, katedralnego, matowego, muszlinowego, listew złoconych na ramy, kitu szklarskiego, dyamentów do szkła, luster i t. d. Przyjmuje stare lustra do odnawiania i obrazy do oprawy. 1544

Ceny umiarkowane.

Firma „METALLO"

w Bielsku, Strössei 9
kupuje każdą ilość 1523
odpadków metalowych

Poszukuję dla 5 letniego chłopczyka

inteligentnej panienki

na kilka godzin dziennie.

Zgłoszenia: 1518
Schueweiss, Łobzowska 45, I. p.

Ostrzeżenie!

Ostrzegamy przed nabywaniem świeczników na „Jom Kipur", wyrabianych na prowincyi, gdyż są one falsyfikatem naszych świeczników.

Prosimy wyraźnie żądać świeczników na „Jom Kipur" w szklankach lub puszkach blaszanych tylko z marką ochronną **„Krakowiak"**, bo te z jakości swej są znane i pod gwarancyą palą się 26 godzin. — Ostrzegamy przed lichem naśladownictwem! 1473

Fabryka wyrobów chem. „Krakowiak", Kraków-Podgórze, Staromostowa 3

JEDNOROCZNE i DWULETNIE
KURSA MATURYCZNE
1198 **Prof. CHOLEWY**

prosperujące od 6 lat, które już kilkuset ludziom obojga płci skutecznie dopomogły do zdobycia patentu dojrzałości, **przygotowują** do **matury** w gimnazyach i szkołach realnych, oraz do egz. z 6 kl. gimnazyalnych (realnych). **Umieszczenie Kursów znajduje się w lokalu widnym, czystym, w zimie opalanym. Nauki udzielają regularnie w liczbie 5—6 godz. DZIENNIE** doborowi Profesorowie, doświadczeni w stosowaniu skróconej metody. — **WPISY** przyjmuje i informacyi udziela kierownik w swej **kancelaryi przy ulicy Loretańskiej 16, II. piętro Nr. 11** codziennie w godz. 11—1 popoł.

Dokumenta należy przynieść ze sobą.
Prospekty przesyła się pocztą bezpłatnie.

INSTITUT GRAPHOLOGIQUE Prof. H. GRALSKIEGO

Wydaje oceny charakteru i uzdolnień na podstawie nadesłanych próbek pisma oryginalnego: najodpowiedniejszy jest list z kopertą, pisany atramentem na papierze nielinijkowanym. Po nadesłaniu należytości zasadniczej 1000 Mp. dla 1505

Instytutu, Kraków, Grodzka 64, II. p.

Osobiste przyjęcia co niedzielę od godz. 9—13.

Najnowsze żurnale mód

na sezon jesienny i zimowy 1922/23 już nadeszły do firmy:

M. Landau, Kraków, św. Krzyża L. 5.

Sprzedaż częściowa i hurtowna. 152?

CUKIERNICY!

Różne walce, sztanderki, prasy, etykiety, farby, smaki, syrop, wanalinę, agar-agar i wszystkie przybory dla fabryk cukierków, jakoteż cukierki i czekoladę różnych firm poleca 1447

Tel. 203-85. Tel. 203-85.

SZ. KASSNER, Warszawa, Nalewki Nr. 27

HURTOWNIA

BETTEIL i METZENDORF

PAPIEROWA

KRAKÓW, MOSTOWA 6

POLECAJĄ PRZYBORY SZKOLNE I KANCELARYJNE.

Na żądanie wysyłamy wzory za pobraniem pocztowem.

Telegramy: **Beteildorf Kraków.**
Telefon 1334.

Rachunek czekowy P. K. O. 150.351.
Rachunek bież. w Banku Małopolskim w Krakowie.
1507

!! „BIS" !!

doskonałe papierosy
„BIS"

sprzedaje się wszędzie po **Mp. 15 za sztukę.**

Fabryka wyrobów tytoniowych
Bracia POLAKIEWICZ, Warszawa.
Zapalcie i przekonajcie się! 1402

I. Schönberg

Kraków, ul. Mostowa L. 12

zastępca Tow. Akc. zakładów **Chem. „Strem" w Warszawie**

dostarcza: 1516

kleju kostnego, kleju skurzanego, **stearyny**, oleiny, gliceryny chemicznie czystej, **żelatyny** jadalnej i technicznej. **Oferty na żądanie.**

PŁACHTY

nieprzemakalne, płótna impregnowane żaglowe, ceraty, chodniki, dywany i prześcieradła gumowe poleca hurtownie i częściowo:

M. Reinhold, Kraków
1496 **ulica Bożego Ciała L. 20.**

OWOCE POŁUDNIOWE

mirty, palmy i cedry dostarcza po najtańszych cenach

Fma A. Koschitzky
Tryest via Udine 31

Zastępca na Małopolskę:

O. Silbiger, Chrzanów
ulica Luszowska. 1510

BIURO BUCHALTERYJNO-REWIZYJNE

1502 **S. SANDHAUSA**

zaprzysięż. rzeczoznawcy i rewidenta sąd. dla Spółdzielni z ramienia Rady Spółdzielczej Min. Skarbu

Kraków, XXII., Zamojskiego 46. Tel. 399.

Adres dla korespondencyi:
Kraków, I., skrytka pocztowa 101.

Sporządza bilanse i zamknięcia ksiąg, przeprowadza stałą lub czasową kontrolę księgowości oraz obliczeń itp. Podejmuje się również założenia i prowadzenia ksiąg handlowych, oraz uregulowania zaniedbanej buchalteryi, tak w miejscu jak i na prowincyi.

KSIĘGARNIA I SKŁAD NUT

H. BERNERA w JAŚLE, RYNEK

SKŁAD

WSZELKICH KSIĄŻEK SZKOLNYCH I BELETRYSTYCZNYCH, PRZYBORÓW KANCELARYJNYCH, JAKOTEŻ ŻURNALI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

RYSUNKI NA KLISZE

ARTYST. PLAKATY · OPAKOWANIA · ETYKIETY · OGŁOSZENIA · MARKI OCHRONNE · NACZÓŁKI LISTOWE ITP.

E. BARTL UL. CZAPSKICH 1 KRAKÓW

MĄKA TOMASOWA (Thomasmehl)

w większych ilościach, częściowo na składzie, częściowo w drodze do Gdańska, oraz wszelkie artykuły kolonialne, jak:

Kawa, herbata, cukier, kakao, ryż, mąka ameryk., smalec ameryk. itd.

po przystępnych cenach do oddania.

Bałtyckie Towarzystwo rolniczo-handlowe, Sp. z ogr. odpow.
Gdańsk, Bötchergasse 23-27. Adres telegr.: „Balagra".
Telefon Nr. 5161—5163, 5614, 6461. 1424

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Dr. Ign. Schwarzbart. R. odp. Ozyasz Silberbusch. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.